



Datum van inontvangstneming : 19/07/2021

**Zaak C-297/21**

**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie**

**Datum van indiening:**

10 mei 2021

**Verwijzende rechter:**

Tribunale Ordinario di Firenze (Italië)

**Datum van de verwijzingsbeslissing:**

29 april 2021

**Verzoekende partij:**

XXX.XX

**Verwerende partij:**

Ministero dell'Interno, Dipartimento per le Libertà civili e l'Immigrazione – Unità Dublino

---

**Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding**

Beroep, ingesteld krachtens artikel 27 van verordening (EU) nr. 604/2013 (hierna: „Dublinverordening”), door een persoon die om internationale bescherming verzoekt tegen het besluit van de bevoegde Italiaanse autoriteit om hem aan Duitsland over te dragen overeenkomstig artikel 18, lid 1, onder d), van die verordening.

**Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing**

Primair, uitlegging van artikel 17, lid 1, van de Dublinverordening en subsidiair, uitlegging van artikel 3, lid 2, van die verordening, in het licht van de artikelen 19 en 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en van artikel 27 van de Dublinverordening.

In het hoofdgeding is de vraag gerezen of een rechter van een lidstaat bij wie beroep is ingesteld tegen een besluit om een aanvrager van internationale

bescherming over te dragen aan een andere lidstaat die een eerste verzoek om bescherming reeds heeft behandeld en afgewezen, op grond van de discretionaire bepaling van artikel 17, lid 1, van de Dublinverordening de verantwoordelijkheid voor de behandeling van het verzoek om internationale bescherming kan toewijzen aan de lidstaat die de overdracht zou moeten uitvoeren, wanneer hij vaststelt dat in de verantwoordelijke lidstaat het risico bestaat dat het beginsel van non-refoulement wordt geschonden, en subsidiair, of deze verantwoordelijkheid kan worden toegewezen op grond van artikel 3, lid 2, van die verordening.

### **Prejudiciële vragen**

„1. Moet, primair, artikel 17, lid 1, van verordening (EU) nr. 604/2013, gelet op de artikelen 19 en 47 van het [Handvest van de grondrechten van de Europese Unie] en artikel 27 van verordening (EU) nr. 604/2013, aldus worden uitgelegd dat de rechter van de lidstaat bij wie beroep is ingesteld tegen het besluit van de Dublineenheid, de verantwoordelijkheid kan toewijzen aan de lidstaat die krachtens artikel 18, lid 1, onder d), de overdracht zou moeten uitvoeren, wanneer hij vaststelt dat in de verantwoordelijke lidstaat het risico bestaat dat het beginsel van non-refoulement wordt geschonden door terugzending van de verzoeker naar zijn land van herkomst waar hij levensgevaar loopt of aan onmenselijke of vernederende behandelingen kan worden onderworpen?

2. Moet, subsidiair, artikel 3, lid 2, van verordening (EU) nr. 604/2013, gelet op de artikelen 19 en 47 van het [Handvest] en artikel 27 van verordening (EU) nr. 604/2013, aldus worden uitgelegd dat de rechter de verantwoordelijkheid kan toewijzen aan de lidstaat die krachtens artikel 18, lid 1, onder d), van deze verordening de overdracht moet uitvoeren, indien vaststaat dat:

a) in de verantwoordelijke lidstaat het risico bestaat dat het beginsel van non-refoulement wordt geschonden door terugzending van de verzoeker naar zijn land van herkomst, waar hij levensgevaar loopt of aan onmenselijke of vernederende behandelingen kan worden onderworpen;

b) het niet mogelijk is de verzoeker over te dragen aan een andere lidstaat die is aangewezen [op] basis van de criteria van hoofdstuk III van verordening (EU) nr. 604/2013?”

### **Aangevoerde bepalingen van internationaal recht en Unierecht**

Europees Verdrag voor de rechten van de mens: artikel 3

Verdrag van Genève betreffende de status van vluchtelingen: artikel 33

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”): artikelen 4, 18, 19 en 47

Verordening (EU) nr. 604/2013: overwegingen 3, 19, 33 en 39; artikelen 3 en 17, artikel 18, lid 1, en artikel 27.

### **Aangevoerde bepalingen van nationaal recht**

Costituzione della Repubblica italiana (Italiaanse grondwet):

Artikel 10, derde alinea:

„Een vreemdeling die in zijn eigen land wordt verhinderd de door de Italiaanse grondwet gewaarborgde democratische vrijheden daadwerkelijk uit te oefenen, heeft recht op asiel op het grondgebied van de Republiek onder de bij wet bepaalde voorwaarden.”

Artikel 24, eerste en tweede alinea:

„Eenieder heeft toegang tot de rechter ter bescherming van zijn rechten en rechtmatige belangen.

Het recht op verdediging is in elke stand en instantie van de procedure onschendbaar.”

Decreto legislativo 28 gennaio 2008, n. 25 – attuazione della direttiva 2013/32/CE recante le norme sulle procedure applicate negli Stati membri ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di rifugiato (wetsbesluit nr. 25 van 28 januari 2008 – uitvoering van richtlijn 2013/32/EG betreffende voorschriften voor de procedures van de lidstaten voor de toekenning en intrekking van de vluchtelingenstatus; hierna: „wetsbesluit nr. 25”) (*Gazzetta Ufficiale Serie generale* nr. 40 van 16 februari 2008), zoals gewijzigd bij wetsbesluit nr. 142 van 18 augustus 2015 en voorlopig wetsbesluit nr. 13 van 17 februari 2017, met wijzigingen omgezet in wet nr. 46 van 13 april 2017: artikel 3, leden 3-bis tot en met 3-decies.

Deze bepalingen luiden als volgt:

„Artikel 3 – Bevoegde autoriteiten:

[...]

3. De autoriteit die krachtens verordening (EU) nr. 604/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 moet bepalen welke staat verantwoordelijk is voor de behandeling van het verzoek om internationale bescherming, is de Dublin eenheid bij de afdeling burgerlijke vrijheden en immigratie van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

3-bis. Tegen overdrachtsbesluiten van de in lid 3 genoemde autoriteit kan beroep worden ingesteld bij het gerecht van de gespecialiseerde kamer immigratie, internationale bescherming en vrij verkeer van burgers van de Europese Unie [...].

3-ter. Het beroep wordt, op straffe van niet-ontvankelijkheid, ingesteld binnen dertig dagen na kennisgeving van het overdrachtsbesluit.

3-quater. Op verzoek van een van de partijen kan de uitvoerbaarheid van het bestreden besluit, wanneer daarvoor ernstige en onderbouwde redenen bestaan, bij een met redenen omklede beslissing worden opgeschort nadat zo nodig summiere informatie is verzameld. De beslissing wordt vastgesteld binnen vijf dagen na indiening van het verzoek tot opschorting en zonder de in lid 3 genoemde autoriteit vooraf op te roepen. Het verzoek tot opschorting wordt op straffe van niet-ontvankelijkheid samen met het inleidende verzoekschrift ingediend. De beslissing waarbij de opschorting van het bestreden besluit wordt toegestaan of geweigerd, wordt door de griffie ter kennis gebracht. Binnen vijf dagen na de kennisgeving kunnen de partijen een conclusie van verweer indienen. Binnen vijf dagen na het verstrijken van de in de vorige zin bedoelde termijn kan een conclusie van repliek worden ingediend. Indien de in de vijfde en de zesde volzin van dit lid bedoelde conclusies worden ingediend, stelt de rechter binnen de daaropvolgende termijn van vijf dagen een nieuwe beslissing vast waarbij de vastgestelde maatregelen worden bevestigd, gewijzigd of ingetrokken. De op grond van dit lid vastgestelde beslissing is niet voor beroep vatbaar.

3-quinquies. Het beroep wordt ter kennis gebracht van de autoriteit die het besluit heeft genomen [...].

[...]

3-septies. [...] De procedure wordt bij een niet voor beroep vatbare beslissing beëindigd binnen zestig dagen na de instelling van het beroep. De termijn voor het instellen van cassatieberoep bedraagt dertig dagen en vangt aan op de datum van kennisgeving van de beslissing [...].

3-octies. Indien samen met het in de vorige leden genoemde beroep een verzoek tot opschorting van de gevolgen van het overdrachtsbesluit is ingediend, wordt de overdracht automatisch opgeschort en vangt de in artikel 29 van verordening (EU) nr. 604/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 26 juni 2013 genoemde termijn voor de overdracht van de verzoeker aan op de datum van kennisgeving van de beslissing waarbij het verzoek tot opschorting is afgewezen of, indien dit verzoek is ingewilligd, op de datum van kennisgeving van de beslissing waarbij het beroep is verworpen.

[...]

3-decies. Het geschil wordt op alle niveaus met spoed behandeld.

[...]”

### **Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure**

- 1 XXX.XX (hierna: „verzoeker”) is een Afghaans onderdaan die Afghanistan is ontvlucht wegens de grote onveiligheid en het gewapend conflict met willekeurig geweld in dat land. In 2016 heeft hij in Duitsland een eerste verzoek om internationale bescherming ingediend, dat definitief is afgewezen en is gevolgd door een definitief uitzettingsbevel. Nadat verzoeker vervolgens naar Italië was verhuisd, heeft hij daar een tweede verzoek om internationale bescherming ingediend. Het Ministero dell’interno - dipartimento per le libertà civili e l’immigrazione – Unità Dublino (ministerie van Binnenlandse Zaken, afdeling burgerlijke vrijheden en immigratie – Dublineenheid; hierna: „verweerder”) heeft, na te hebben vastgesteld dat in Duitsland een eerste verzoek was ingediend, overeenkomstig artikel 18, lid 1, onder d), van de Dublinverordening aan de Duitse autoriteiten een terugnameverzoek gezonden, dat door Duitsland is aanvaard. Verzoeker heeft bij de verwijzende rechter beroep ingesteld tegen het besluit tot overdracht aan Duitsland dat verweerder ten aanzien van hem had genomen (hierna: „bestreden besluit”).
- 2 Verweerder heeft geconcludeerd tot verwerping van het beroep.
- 3 De verwijzende rechter heeft de uitvoering van het bestreden besluit opgeschort en het Hof van Justitie om een prejudiciële beslissing verzocht, met het verzoek om het beroep volgens een versnelde procedure te behandelen.

### **Voornaamste argumenten van de partijen in het hoofdgeding**

- 4 Verzoeker vordert om te beginnen nietigverklaring van het bestreden besluit op grond dat het in strijd met artikel 4 van het Handvest is vastgesteld, omdat de uitvoering ervan hem blootstelt aan een reëel en concreet risico van onmenselijke en vernederende behandeling na zijn terugkeer naar Afghanistan, die zeker zou plaatsvinden.
- 5 Hij verzoekt eveneens de schending vast te stellen van artikel 3, lid 2, van de Dublinverordening, op grond dat Duitsland in casu niet zou waarborgen dat het verbod op refoulement wordt nageleefd. Verzoeker zou dus een groot risico lopen op indirecte of kettinguitwijzing, met terugkeer naar Afghanistan, aangezien zijn verzoek om internationale bescherming definitief is afgewezen.
- 6 Tot slot verzoekt hij om toepassing van de discretionaire bepaling van artikel 17, lid 1, van de Dublinverordening, die volgens hem een autonoom criterium vormt om de verantwoordelijkheid tussen de lidstaten vast te stellen en het mogelijk maakt een afweging te maken tussen de noodzaak om snel vast te stellen welke staat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming, en de noodzaak om de grondrechten van de verzoekers te beschermen. Hij betoogt daarna dat Italië door toepassing van deze discretionaire bepaling kan besluiten zijn verzoek om internationale bescherming te behandelen en hem aldus te beschermen tegen het risico van terugzending naar Afghanistan.

- 7 Verweerder wijst erop dat overeenkomstig artikel 3, lid 1, van de Dublinverordening het verzoek om internationale bescherming enkel kan worden behandeld door de lidstaat waar het verzoek het eerst is ingediend, te weten Duitsland. In feite gaat het er in de procedure die volgt op de instelling van beroep tegen een overdrachtsbesluit krachtens artikel 18 van deze verordening niet om het risico verbonden aan een eventueel refoulement naar het land van herkomst te beoordelen, maar is in die procedure de rechtmatigheid aan de orde van het besluit van verweerder om de terugname van verzoeker door de verantwoordelijke lidstaat te vragen: ook deze laatste is immers gehouden tot naleving van het absolute verbod van refoulement van verzoeker naar een derde land waar hij het risico loopt aan onmenselijke of vernederende behandelingen te worden onderworpen. Verweerder vordert derhalve verwerping van het beroep en bevestiging van het bestreden besluit.

### **Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing**

- 8 De verwijzende rechter is van oordeel dat hij geen uitspraak kan doen over het beroep zonder dat het Hof van Justitie zich uitspreekt over de juiste uitlegging van artikel 17, lid 1, van de Dublinverordening en, subsidiair, van artikel 3, lid 2, en artikel 27 van die verordening.
- 9 Met betrekking tot de eerste prejudiciële vraag merkt hij op dat in de nationale rechtspraak twee verschillende strekkingen zijn ontstaan.
- 10 Volgens een eerste strekking, die wordt gevolgd in de rechtspraak van de feitenrechters, moet de rechter bij wie beroep is ingesteld tegen een op grond van de Dublinverordening genomen overdrachtsbesluit, mede door gebruik te maken van de discretionaire bepaling van artikel 17 van deze verordening, altijd waarborgen dat de in artikel 3 EVRM en artikel 4 van het Handvest verankerde absolute rechten worden geëerbiedigd, ook met betrekking tot de vaststelling van uitzettingsbesluiten door de intermediaire staat. Indien de rechter vaststelt dat het beginsel van non-refoulement dreigt te worden geschonden in de verantwoordelijke lidstaat en dat verzoeker daardoor concreet het risico loopt naar zijn land te worden teruggezonden en aldaar aan onmenselijke en vernederende behandelingen te worden blootgesteld, moet hij bijgevolg het overdrachtsbesluit nietig verklaren en beslissen dat Italië de verantwoordelijke lidstaat is op grond van artikel 17, lid 1, van de Dublinverordening. Volgens deze strekking moet de situatie van verzoeker als uitzonderlijk worden beschouwd in de zin van het arrest van het Hof van Justitie van 5 april 2016, [REDACTED] (C-404/15 en C-659/15 PPU, punten 85 en 86), waarin is geoordeeld dat het onverenigbaar is met het absolute karakter van het door artikel 4 van het Handvest gewaarborgde verbod voor de lidstaten om de concrete risico's van onmenselijke of vernederende behandelingen te negeren op de enkele grond dat deze niet het gevolg zijn van systeemfouten in het asielstelsel van de verantwoordelijke lidstaat. Met andere woorden, artikel 17, dat een autonoom criterium voor de vaststelling van de verantwoordelijkheid vormt, zij het een discretionair criterium, maakt het

mogelijk een afweging te maken tussen de noodzaak om snel te bepalen welke lidstaat verantwoordelijk is, en de noodzaak om de grondrechten te beschermen van personen die om bescherming verzoeken. Binnen deze strekking neemt de Tribunale di Milano (rechter in eerste aanleg, Milaan, Italië) nog een ander standpunt in. Deze rechter komt namelijk tot dezelfde slotsom, niet door artikel 17, lid 1, van de Dublinverordening toe te passen, maar wel door te verwijzen naar de evolutieve uitlegging van artikel 3, lid 2, van die verordening door het Hof van Justitie in zijn arrest C.K. e.a. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punten 90-93), waarin het Hof het risico van schending van artikel 4 van het Handvest en de vaststelling van systeemfouten in het land van bestemming los van elkaar heeft beoordeeld. Tegen een achtergrond van veralgemeend en toenemend willekeurig geweld als gevolg van een gewapend conflict is het gerechtvaardigd dat de Italiaanse staat op grond van artikel 3, lid 2, van de Dublinverordening verantwoordelijk is indien wordt vastgesteld dat refoulement een ernstig risico inhoudt dat de verzoeker wordt onderworpen aan onmenselijke of vernederende behandelingen, aangezien hij niet kan worden overgedragen aan een andere lidstaat dan Duitsland, dat overeenkomstig de criteria van hoofdstuk III van de Dublinverordening is aangewezen als verantwoordelijke lidstaat.

- 11 Volgens een tweede strekking, die wordt bevestigd door de Corte di Cassazione (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië) en verwijst naar het arrest van het Hof van Justitie van 23 januari 2019, M.A. (C-661/17, punten 77-79), mag de discretionaire bepaling van artikel 17, lid 1, van de Dublinverordening echter uitsluitend worden toegepast door de administratieve autoriteit, te weten de Dubliniteit, en is zij bijgevolg niet onderworpen aan rechterlijke toetsing. De rechter mag enkel nagaan of bij de uitoefening van de bestuurlijke discretionaire bevoegdheid de subjectieve rechten die het Unierecht aan de verzoeker toekent, zijn geschonden en of er in de verantwoordelijke lidstaat waaraan hij moet worden overgedragen sprake is van systeemfouten die onder artikel 3, lid 2, van de Dublinverordening vallen. Op basis van deze uitlegging van de discretionaire bepaling en van het beginsel van wederzijds vertrouwen kan volgens deze tweede strekking alleen bij het Europees Hof voor de rechten van de mens worden opgekomen tegen handelingen van de als verantwoordelijke lidstaat aangewezen staat die in strijd zijn met de regels van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel of het Handvest.
- 12 De verwijzende rechter is van oordeel dat het weerlegbare vermoeden van veiligheid van de lidstaten, waaronder wordt begrepen dat de lidstaten het Unierecht en in het bijzonder de grondrechten eerbiedigen, en dat voortvloeit uit het beginsel van wederzijds vertrouwen, niet absoluut is. Hij verwijst in dit verband naar de arresten van het Hof van 21 december 2011, N.S. (C-411/10 en C-493/10, EU:C:2011:865), en 10 december 2013, ██████████ (C-394/12, EU: 203:813, punt 60).
- 13 Voorts is de verwijzende rechter van oordeel dat de discretionaire aard van de bepaling van artikel 17, lid 1, van de Dublinverordening in de eerste plaats bedoeld is om de bescherming van de grondrechten te waarborgen en dat niet a



priori kan worden uitgesloten dat deze rechten in het gedrang kunnen komen in de lidstaat waaraan de verzoeker moet worden overgedragen, zelfs wanneer er in die staat geen sprake is van systeemfouten in de asielprocedures en de opvangvoorzieningen. Hij haalt in dit verband het arrest van 16 februari 2017, C.K. (C-578/16, EU: C:2017:127), aan. Daarin is vastgesteld dat een asielzoeker slechts kan worden overgedragen in het kader van de Dublinverordening in omstandigheden waarin het uitgesloten is dat die overdracht een reëel risico inhoudt dat de betrokkene wordt onderworpen aan onmenselijke of vernederende behandelingen in de zin van artikel 4 van het Handvest, en het arrest van 14 mei 2019, M (C-391/16, EU: C:2019:403), waarin is geoordeeld dat niet mag worden afgeweken van het verbod van refoulement, zelfs niet wanneer de verzoeker een gevaar vormt voor de samenleving van de lidstaat waar hij zich bevindt.

- 14 Volgens de verwijzende rechter waarborgt de discretionaire bepaling in artikel 17, lid 1, van de Dublinverordening dat het stelsel van de Europese Unie verenigbaar is met de Italiaanse grondwettelijke identiteit en traditie. De Italiaanse grondwet kent immers zonder voorwaarden of uitzonderingen, noch enige wederkerigheidsverplichting, een persoonlijkheidsrecht, dat van nature absoluut is, toe aan „een vreemdeling die in zijn eigen land wordt verhinderd de door de Italiaanse grondwet gewaarborgde democratische vrijheden daadwerkelijk uit te oefenen”. Deze regel maakt deel uit van de algemene beginselen van de grondwet, die niet kunnen worden gewijzigd. Hieruit volgt dat het grondwettelijk gewaarborgde recht op asiel slechts kan worden afgewogen tegen andere rechten van dezelfde rang, terwijl de inhoud ervan niet kan worden beperkt.
- 15 Vervolgens herinnert de verwijzende rechter er, onder verwijzing naar het arrest van 9 november 2010, B en D (gevoegde zaken C-57/09 en C-101/09, EU:C:2010:661, punt 120), aan dat de Unieregels op het gebied van asiel niet in de weg staan aan de vaststelling of het behoud van gunstigere nationale normen, aangezien die Unieregels de kleinste gemene deler vormen, maar geen grenzen stellen aan de bescherming van de vreemdeling in de verschillende nationale stelsels.
- 16 De verwijzende rechter is derhalve van mening dat een uitlegging in overeenstemming met de artikelen 4 en 47 van het Handvest en met overweging 19 en artikel 27 van de Dublinverordening het beginsel, in overeenstemming met artikel 10, alinea 3, en artikel 24 van de Italiaanse grondwet, moet bevestigen dat een Italiaanse rechter die wordt verzocht een door de bevoegde nationale autoriteit krachtens artikel 18, lid 1, onder d), van de Dublinverordening genomen overdrachtsbesluit te toetsen, na te hebben vastgesteld dat er een concreet gevaar bestaat dat het beginsel van indirect non-refoulement door de verantwoordelijke lidstaat wordt geschonden en dat de asielzoeker derhalve in het land van herkomst aan onmenselijke of vernederende behandelingen wordt blootgesteld, krachtens artikel 17, lid 1, van de Dublinverordening kan bepalen dat Italië de verantwoordelijke lidstaat is. De verwijzende rechter is dan ook van mening dat het discretionaire karakter van de bevoegdheid die krachtens artikel 17, lid 1, van de Dublinverordening aan elke

lidstaat wordt toegekend als uiting van soevereiniteit, de toetsing door de nationale rechter bij wie krachtens de Dublinverordening beroep is ingesteld tegen het overdrachtsbesluit niet kan beperken, aangezien deze rechter als een orgaan van deze staat deel uitmaakt van het nationale stelsel van waarborgen ter bescherming van de in artikel 4 van het Handvest en artikel 10, derde alinea, van de Italiaanse grondwet neergelegde grondrechten.

- 17 Volgens de verwijzende rechter lijkt deze strekking ook in overeenstemming met de uitlegging van artikel 3 EVRM, dat overeenkomt met artikel 4 van het Handvest, in de vaste rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens, volgens welke het beginsel van non-refoulement ook geldt ten aanzien van de „intermediaire” staat. De verwijzende rechter verwijst in dit verband naar de arresten van 23 februari 2012, Hirsi Jamaa e.a. tegen Italië, en 21 oktober 2014, Sharifi e.a. tegen Italië en Griekenland, punt 232, waarin wordt herhaald dat het de terugzeggende staat is die er, ook in het kader van het Dublinsysteem, op moet toezien dat het land van bestemming voldoende waarborgen biedt om te voorkomen dat de betrokkene naar zijn land van herkomst wordt uitgewezen, zonder dat de risico's die hij loopt, worden beoordeeld.
- 18 Tot slot houdt de door de verwijzende rechter voorgestelde uitlegging er ook rekening mee dat de verschillende lidstaten de veiligheid in het land van herkomst van de asielzoeker anders beoordelen. De nationale rechter moet deze verschillen beoordelen bij zijn toetsing van het overdrachtsbesluit, om te oordelen of er een risico bestaat dat het beginsel van indirect non-refoulement in de verantwoordelijke lidstaat wordt geschonden.
- 19 Wat de tweede prejudiciële vraag betreft, vraagt de verwijzende rechter zich subsidiair af of de rechter, indien hij niet bevoegd zou zijn om bij de toetsing van een overdrachtsbesluit op grond van de Dublinverordening te bepalen dat de nationale staat uit hoofde van artikel 17, lid 1, van deze verordening verantwoordelijk is, tot dezelfde slotsom kan komen door uitsluitend artikel 3, lid 2, toe te passen ter bescherming van het beginsel van non-refoulement en dus het risico van schending van artikel 4 van het Handvest kan beoordelen los van de vaststelling van systeemfouten in het land van bestemming, gelet op het absolute karakter van het verbod op onmenselijke of vernederende behandelingen waarvan het beginsel van non-refoulement een essentieel onderdeel vormt. Volgens de verwijzende rechter verbiedt het absolute karakter van de op de lidstaten rustende verplichting tot non-refoulement de staat om een persoon over te dragen wanneer deze daardoor het risico loopt aan onmenselijke en vernederende behandelingen te worden onderworpen, en is het daarbij van geen belang of dat risico in de lidstaat van bestemming bestaat, dan wel in het derde land waarnaar deze verzoeker na de definitieve afwijzing van zijn verzoek om internationale bescherming in de verantwoordelijke lidstaat kan worden overgebracht.
- 20 Deze uitlegging lijkt ten slotte in overeenstemming te zijn met het arrest van het Hof van Justitie van 16 februari 2017, C.K. (C-578/16), waarin staat dat „artikel 4 van het Handvest aldus moet worden uitgelegd dat zelfs indien niet ernstig hoeft

te worden gevreesd voor systeemfouten in de lidstaat die verantwoordelijk is voor de behandeling van de asielaanvraag, een asielzoeker slechts kan worden overgedragen in het kader van de Dublin III-verordening in omstandigheden waarin het uitgesloten is dat die overdracht een reëel en bewezen risico inhoudt dat de betrokkene wordt onderworpen aan onmenselijke of vernederende behandelingen in de zin van dat artikel”.